УДК 026:37:[014.3:004.65](477)

Євгенія Демида,
наук. співробітник ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського

БАЗА ДАНИХ «ПЕРІОДИКА» ЕЛЕКТРОННОГО КАТАЛОГУ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО: ДОСВІД СТВОРЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті висвітлено один із напрямів інформаційно-бібліографічної діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського – формування електронної бази даних «Періодика». Цей ресурс розкриває зміст фонду сучасних періодичних видань книгозбірні й слугує лоцією в пошуку документів, опублікованих на сторінках часописів. Досліджено організаційні засади, принципи побудови та процес формування бази даних. Окреслено низку завдань щодо модернізації ресурсу, рішення яких можуть забезпечити можливості технологічної платформи бази даних – система автоматизації бібліотек (САБ) ІРБІС-64. Виконання завдань дасть змогу значно покращити якість та ефективність автоматизованого аналітико-синтетичного опрацювання періодичних видань та рівень бібліографічного обслуговування користувачів.

Ключові слова: Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, періодичні видання, бібліографічна база даних, електронний каталог, САБ ІРБІС-64, модернізація.

Із упровадженням комп'ютерних технологій, що стали одним з найбільш значущих технологічних досягнень сучасної цивілізації, помітно розширились можливості бібліотек у задоволенні інформаційних потреб користувачів. Це відбулося насамперед завдяки створенню на основі інформаційно-комунікаційних технологій інноваційних сегментів довідково-бібліографічного апарату книгозбірень – електронних каталогів та баз даних (далі – БД).

У Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ) електронний каталог (далі – ЕК) започаткований 2003 р. як комплекс БД, які організуються за видовою, тематичною та іншими ознаками відображуваних документів. З 2006 р. розпочато формування бази бібліографічних даних статей і матеріалів періодичних видань ЕК, яка отримала назву «Періодика» (далі – БД «Періодика»).

В ДНПБ понад 25 % загального інформаційного ресурсу – це періодичні видання [1, с. 85], більша частина з них присвячена проблемам освіти, педагогіки, психології. Вони є цінним і, що важливо, оперативним джерелом історичних розвідок, інноваційних ідей, наукових розробок тощо, і користувач потребує ефективної інформаційно-пошукової системи, що допомогла б йому зорієнтуватися в інформаційних потоках і відшукати потрібні документи. Лоцією в обширному контенті публікацій слугує БД «Періодика», яка, завдяки майже десятилітній праці фахівців, стала показовим доробком інформаційно-бібліографічної діяльності нашої бібліотеки. На час написання статті загальний об'єм БД «Періодика» складав 193 549 електронних записів (далі – ЕЗ), зокрема аналітичних записів – 117 463. Тож є підстави для дослідження досвіду її створення, що буде корисним для книгозбірень освітянської галузі: допоможе уникати труднощів під час ведення подібних бібліографічно-пошукових систем, поліпшить їхню якість, ефективність використання, сприятиме втіленню новітньої стратегії формування галузевого довідково-бібліографічного ресурсу на корпоративній основі, чим, зрештою, підвищить рівень задоволення науково-інформаційних фахових потреб користувачів із питань освіти, педагогіки й психології, що матиме вплив на інтенсивність інноваційного розвитку освітянської галузі в Україні.

Питання комп'ютеризації бібліографічної діяльності бібліотек розглядалися в працях І. О. Давидової [2], О. М. Пашкова [3], Л. Ф. Трачук [4] та ін. Науково-організаційні й теоретико-методичні питання електронних бібліографічних БД досліджували К. В. Лобузіна [5], Л. Я. Філіпова [6], Г. М. Швецова-Водка [7] та ін. Методико-технологічні й практичні питання створення окремих електронних БД статей і матеріалів з періодичних видань висвітлювали С. Бакан [8], Є. Одинець [8], О. Бодак [9; 10], А. Федорчук [9; 11], К. Лобузіна [10; 11], Н. Танатар [11]. Проте тему формування бібліографічних спеціалізованих БД з питань педагогіки, психології, освіти та практики окремо не розглядали.

Мета статті – представити електронний бібліографічний ресурс – галузеву БД «Періодика» ДНПБ, дослідити процес її формування, розкрити принципи побудови, окреслити модернізаційні аспекти її розвитку.

Започатковуючи в ДНПБ електронний бібліографічний ресурс БД «Періодика», вчені ставили завдання:

1) інтенсифікувати процес аналітико-синтетичного оброблення журналів і газет, які надходять до фонду установи, на основі новітніх

комп'ютерних технологій, дотримуючись загальноприйнятих стандартів створення бібліографічних записів (далі – БЗ);

2) сформувати систему БЗ документів, у якій кожен з них буде забезпечений оптимальним пошуковим образом;

3) запровадити альтернативну систему, використання якої можливе на одному робочому місці з мінімальною затратою часу, на противагу віддаленим у просторі традиційним каталогам і картотекам, що розкривають фонд періодичних видань (Систематична картотека статей із періодичних видань (СКС) з алфавітно-предметним покажчиком до неї (АПУ), Систематична картотека статей філії № 1 (СКСф1), Абетковий каталог періодичних видань (АКП), Систематична картотека статей з бібліотекознавства і бібліографознавства);

4) підвищити якість обслуговування користувачів за рахунок названих вище інновацій.

Передбачалося, що БД «Періодика» формуватиметься як одиниця об'ємної структури – ЕК, але матиме свої ознаки й особливості, що й було закріплено в «Положенні про електронний каталог Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського». В ньому зазначено, що БД «Періодика» є окремим елементом ЕК, який «включає БЗ періодичних видань українською, російською та іноземними мовами у цілому та аналітичні БЗ з них» [12, с. 210]. Ще одним регламентуючим організацію БД «Періодика» документом є паспорт-характеристика, у якому послідовно перелічено всі основні ознаки цього ресурсу: назва, задіяна технологічна платформа, тип, тематика, галузь застосування, умови доступу тощо. Цей документ розміщено на веб-порталі ДНПБ і призначений насамперед для користувачів, щоб ознайомити їх із потенціалом ресурсу і можливостями його використання [13].

На підставі окреслених завдань та організаційних засад формування БД «Періодика» ми даємо визначення: *БД «Періодика» – це представлений в електронному форматі об'єднаний масив бібліографічних даних про документальні джерела – сучасні періодичні видання з питань педагогіки та психології, бібліотекознавства й бібліографії та інших суміжних наук, що зберігаються у фонді ДНПБ, та продукту їхнього аналітико-синтетичного опрацювання, поданого у вигляді колекції БЗ статей і матеріалів, забезпечений багатоаспектною пошуковою системою, призначений для задоволення інформаційно-бібліографічних потреб професійних користувачів галузевого спрямування та всіх зацікавлених осіб*

(науково-педагогічних працівників, аспірантів, учителів, студентів та ін.).

БД «Періодика», як складник ЕК ДНПБ, почали формувати на основі єдиної з ЕК технологічної платформи – системи автоматизації бібліотек (САБ) ІРБІС, що є досить поширеним у бібліотечному світі програмним продуктом для створення електронних ресурсів (достатньо зауважити, що на сьогодні ним послуговуються такі значущі книгозбірні, як Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Національна історична бібліотека України, Державна науково-технічна бібліотека України, а також 43 % провідних освітянських бібліотек України [1, с. 76]). Наразі в ДНПБ упроваджена та адаптується версія САБ ІРБІС-64 [14]. БД «Періодика» створюється в автоматизованому робочому місці (АРМ) «Каталогізатор» цієї системи, що призначене для бібліотечного працівника, який виконує всі функції з формування (поповнення й корегування) БД ЕК. В умовах локальної обчислювальної мережі система забезпечує функціонування довільної кількості АРМів «Каталогізатор» з можливістю одночасного поповнення однієї БД.

У формуванні БД «Періодика» задіяно декілька підрозділів ДНПБ. Відділ науково-технічного забезпечення та впровадження комп'ютерних технологій забезпечує технологічну підтримку й технічний супровід ведення БД «Періодика». Відділ наукового комплектування фондів здійснює зведений опис періодичного видання у цілому, включаючи надання відомостей про надходження всіх його номерів і створюючи при цьому БЗ кожного окремого номера. БЗ на періодичне видання створюється українською, російською та іноземними мовами (залежно від мови часопису). Перелік полів, правила та порядок їхнього заповнення для створення БЗ періодичних видань визначено спеціальною інструкцією, розробленою у відділі на основі чинних стандартів та нормативно-інструктивних документів, які регламентують загальні правила складання БЗ, використання скорочень слів у записах українською, російською та іноземною мовами [15]. На основі БЗ окремих номерів періодичних видань відбувається аналітико-синтетичне опрацювання часописів.

Аналітико-синтетичне опрацювання основного потоку газет і журналів здійснюють працівники відділу наукової інформаційно-бібліографічної діяльності та сектора науково-комплексного обслуговування, часописи з питань бібліотекознавства й бібліографії опрацьовують у відділі наукового та прикладного бібліотекознавства, іншомовні періодичні видання – в читальній залі літератури іноземними мовами. Відповідає за формування

БД «Періодика» відділ наукової інформаційно-бібліографічної діяльності.

Для аналітико-синтетичного опрацювання журналів і газет відділом наукової інформаційно-бібліографічної діяльності розроблено окрему інструкцію «Правила заповнення полів у базі даних «Періодика» електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (модуль «Каталогізатор» АБІС ІРБІС)» [16], в якій викладено основи організації й технології роботи, загальні вимоги до заповнення полів та безпосередньо правила заповнення полів робочих аркушів вводу даних. У правилах визначено набір полів, необхідних для створення аналітичних записів, розкрито зміст полів та підполів, наведено приклади їх заповнення. Згадана інструкція є формою адаптації інформаційно-технологічних рішень САБ ІРБІС-64 до створення аналітичних записів газетно-журнальних публікацій у модулі «Каталогізатор» до умов роботи і профілю ДНПБ; її розроблено на основі чинних стандартів та інструктивно-нормативних документів, які регламентують правила складання аналітичних БЗ, використання скорочень слів у записах українською, російською та іноземними мовами, анотування та індексування документів тощо.

За даною інструкцією, аналітико-синтетичне опрацювання часопису вибудовується в ланцюжок основних операцій:

1) пошук БЗ номера періодичного видання в БД;

2) введення змісту часопису (повне або часткове) у вигляді БЗ вміщених у ньому публікацій (вводяться дані про автора/авторів, основна назва, паралельна назва, відомості до назви, відомості про відповідальність, кількісні характеристики, примітки про наявність бібліографії);

3) копіювання БЗ, що складають зміст, в БД. В результаті цієї дії кожний БЗ стає самостійним елементом БД і опрацьовується в подальшому окремо один від одного;

4) бібліографічне редагування (введення відсутніх даних у БЗ – відомостей про редакторів, укладачів, відповідальність установ та організацій, причетних до створення документа, загальних приміток тощо);

5) індексування (доповнення БЗ класифікаційними індексами за таблицями Універсальної десяткової класифікації (УДК) (Київ, 2008), предметними рубриками, ключовими словами, за потреби – географічними рубриками та персоналіями);

6) анотування (написання анотації).

Деякі із вищеозначених операцій, при виконанні яких у каталогізаторів можуть виникати труднощі, мають окреме методичне забезпечення.

Скажімо, предметні рубрики і ключові слова формуються за проблемно-орієнтованими методиками, розробленими фахівцями відділу наукового опрацювання документів і організації каталогів на основі чинних стандартів, вивченні доробку науковців та досвіду провідних бібліотек України й зарубіжжя стосовно предметизації й індексування документів [17; 18]; анотації створюються за методикою, викладеною у методичному посібнику В. І. Лутовинової [19].

Дотримання всіх вимог щодо ведення БД «Періодика», які містяться у відповідних інструкціях та методичних посібниках, є запорукою створення якісних електронних аналітичних записів, забезпечених оптимальними пошуковими можливостями.

Якість БД «Періодика» контролюється завдяки редагуванню. Під час створення аналітичних записів та в процесі експлуатації БД «Періодика» відбувається її поточне редагування. Періодично виконується планове вибіркове редагування (за визначеними аспектами) або повне редагування (передбачає перевіряння всієї БД) відповідно до планів роботи ДНПБ та відповідального за ведення БД відділу. А це – виправлення технічних помилок (одруків, зайвих пробілів тощо) та внесення змін відповідно до нових методичних рішень щодо заповнення робочих аркушів вводу даних.

Уся діяльність щодо побудови БД «Періодика» відбувається на основі принципів *науковості*, *інформативності*, *доступності*, *планомірності*, *систематичності*, *оперативності*, *економічності*.

Застосування провідної сучасної технологічної платформи, дотримання діючих стандартів бібліографічного аналітичного опису, використання міжнародної системи класифікації документів (УДК), науково обґрунтованих методичних рішень, які враховують передовий вітчизняний і зарубіжний досвід педагогічної науки і практики, а також високий фаховий рівень наукових співробітників відділів ДНПБ, котрі забезпечують організацію, ведення, редагування БД «Періодика», – це ті чинники, завдяки яким реалізується *принцип науковості* у її формуванні.

Принцип інформативності забезпечується багатоаспектним, максимально повним розкриттям вмісту фонду періодичних видань, завдяки якому виникає широкий спектр пошукових засобів, що їх забезпечує технологія САБ ІРБІС-64.

Принцип доступності реалізується, по-перше, в розташуванні персональних комп'ютерів у доступній для користувачів частині приміщення ДНПБ, де вони можуть працювати з БД «Періодика» в

локальній мережі в АРМ «Читач». Робота з БД ґрунтується на клієнт-серверній платформі, що гарантує одночасне користування нею багатьох відвідувачів. По-друге, – в забезпеченні вільного доступу всім бажаючим до отримання бібліографічної інформації, яка зібрана в БД «Періодика», в мережі Інтернет на порталі ДНПБ. По-третє, – у забезпеченні багатоаспектного пошуку інформації за елементами аналітичних записів та їх поєднанням, що дає можливість користувачеві отримати найбільш повну інформацію за своїм запитом.

БД «Періодика» формується згідно з науково обґрунтованими річними планами ДНПБ, тобто розвиток БД відбувається на плановій основі, що відповідає *принципу планомірності*.

Принцип систематичності полягає в тому, що БД «Періодика» поповнюється планомірно, регулярно (щоденно, за винятком неробочих днів тижня) та оперативно.

Відповідно до *принципу оперативності* мінімізується час, витрачений на опрацювання нових надходжень і доведення його результатів до користувача, тобто забезпечується своєчасність реєстрації та введення даних про нові номери отриманої періодики та їх аналітико-синтетичного опрацювання.

Принцип економічності забезпечується через цільовий розподіл обов'язків задіяних у процесі формування БД «Періодика» працівників, уникнення паралелізму в роботі.

Новий етап в організації БД «Періодика» розпочався в 2009 р., коли ДНПБ ініціювала створення системи обміну ЕЗ аналітичного розпису періодичних видань з освітянськими бібліотеками України. За період травень 2009 – вересень 2013 р. БД «Періодика» за обміном поповнилася на 10 549 записів. Своєю чергою, ДНПБ надіслала бібліотекам-учасницям обміну 30 265 записів. Спільними зусиллями партнерів по обміну опрацьовується 125 назв журналів України та Росії з питань педагогіки і психології. З другого півріччя 2013 р. обмін ЕЗ здійснюється шляхом використання File Transport Protocol (FTP)-сервера, що дає змогу кожній бібліотеці-учасниці обміну самостійно запозичувати потрібні записи [20, с. 15]. Для організаційно-методичного забезпечення цього процесу розроблено спеціальну інструкцію [21]. Втілення ідеї кооперації, вираженої в об'єднанні зусиль освітянських бібліотек країни щодо аналітико-синтетичного опрацювання часописів на базі САБ ІРБІС та подальшим здійсненням обміну ЕЗ, сприяло підвищенню оперативності наповнення

БД «Періодика» (як і подібних БД бібліотек-партнерів) і розвитку інтеґраційних зв'язків освітянських книгозбірень у царині бібліотечно-бібліографічної діяльності.

Рух до суспільства знань активізує розвиток освіти й педагогіки, вимагає реформування, а почасти й докорінних змін у галузі, в т. ч. й науково-педагогічній сфері. Тож модернізуються й усі інструменти, які так чи інакше сприяють цьому процесу. Оскільки БД «Періодика» є одним із знарядь системного поглиблення інформаційного забезпечення фахівців психологічної й педагогічної наук і практики, процес її формування також супроводжується деякими змінами, спричиненими появою нових вимог, що висуваються до засобів і методів інформаційного забезпечення. Щодо модернізації БД «Періодика» можна висунути такі завдання:

1) забезпечення наступності у впровадженні нових версій програмно-технологічного забезпечення БД – САБ ІРБІС за умови раціональності їх застосування. Прикладом такої раціональності може слугувати заміна спершу прийнятої версії САБ ІРБІС-32 наступною САБ ІРБІС-64; оновлення технологічної платформи розширило інформативно-пошукові можливості БД;

2) забезпечення нового рівня інтеграції БД «Періодика» в структурі створюваного в ДНПБ освітнього інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу (ІГІР) відповідно до Концепції, розробленої з метою створення умов «для інтенсифікації науково-дослідної діяльності, навчально-виховного процесу в освітянській сфері України шляхом створення принципово нових можливостей для пошуку й використання наукової інформації, відображення в освітянському сегменті інформаційного простору інтегрованих бібліотечно-інформаційних ресурсів, надання вільного доступу до таких ресурсів незалежно від статусу та місця перебування користувачів» [22, с. 20];

3) розширення спільної діяльності з освітянськими книгозбірнями МОН та НАПН України щодо аналітико-синтетичного опрацювання фахових періодичних видань та обміну ЕЗ для їх подальшого введення в БД «Періодика». Узгодженості в роботі з обміну ЕЗ та поліпшенню їх якості сприятиме поглиблення професійної комунікації (на конференціях, семінарах, у блогах, на форумах тощо) та, насамперед, вдосконалення науково-методичного супроводу учасників обміну. Останньому сприятиме і вирішення наступних завдань;

4) розроблення стандартизованого рубрикатора для предметного

опрацювання аналітичних БЗ. Для забезпечення уніфікації предметних рубрик ми вже маємо науково-методичне підґрунтя [17]. Відправною точкою в цій роботі слугуватиме БД Авторитетного файлу «Предметні заголовки» ЕК, яка формується, та напрацьований масив предметних рубрик у БД «Періодика». До стандартизованих предметних рубрик доцільно вводити рубрики фактографічного спрямування, що сприятиме не лише інформаційно-бібліографічній, а й довідково-фактографічній діяльності. Наприклад, завдяки зверненню до публікацій за предметною рубрикою «Освіта – нагороди – Відмінник освіти, нагрудний знак – Україна, 2014» можна отримати відомості про вказану нагороду у сфері освіти та осіб, відзначених нею 2014 р. Причому відомостей, отриманих з БД «Періодика», почасти буде достатньо і не потребуватиме додаткового звернення до друкованих джерел;

5) перегляд «Правил заповнення полів у базі даних «Періодика» електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (модуль «Каталогізатор» АБІС ІРБІС)» [16] з метою внесення можливих змін для розширення інформаційних можливостей ресурсу. Приміром, пропонуємо додати у «Правила…» пункт про обов'язковість написання ключових слів та анотацій при опрацюванні статей з наукових часописів не тільки українською, але й англійською та російською мовами, що надасть можливість користувачам у багатьох країнах скористатися нашим інформаційним ресурсом та сприятиме формуванню позитивного іміджу психологічної й педагогічної наук та бібліотечної справи України у світі, а також підвищить престиж ДНПБ як центральної книгозбірні освітянської галузі нашої держави. Наявність іншомовних анотацій і ключових слів є однією з обов'язкових вимог до оформлення статей, які подають автори до наукових журналів, а це набагато спрощує роботу каталогізатора;

6) розроблення технологічних карт на процеси аналітико-синтетичного опрацювання документів для нормування робочого часу, який витрачається працівниками на їх здійснення, обґрунтованого планування та наукової організації праці у зв'язку зі змінами, внесеними у «Правила…».

Виконання поставлених завдань з модернізації БД «Періодика» дасть змогу значно поліпшити якість та ефективність автоматизованого опрацювання періодичних видань та рівень бібліографічного обслуговування користувачів.

Отже, на основі новітніх комп'ютерних технологій з використанням можливостей інтегрованого середовища бібліотечного програмного

продукту САБ ІРБІС-64 в ДНПБ створено й постійно функціонує електронний бібліографічний ресурс – БД «Періодика», який розкриває зміст наявних у фонді сучасних періодичних видань.

БД «Періодика» – самодостатня одиниця ЕК, вагомий складник довідково-бібліографічного апарату ДНПБ. Серед особливостей БД «Періодика» можна виокремити такі:

1) формується на основі комплексної нормативно-методичної бази, що значною мірою сприяє створенню масиву ЕЗ однакової повноти та якості;

2) постійно поповнюється через опрацювання нових надходжень періодичних видань фахівцями ДНПБ та ЕЗ, отриманими внаслідок обміну з освітянськими бібліотеками МОН та НАПН України;

3) оперативно інформує про нові статті та матеріали завдяки своєчасному опрацюванню нових номерів отриманих часописів;

4) періодично корегується шляхом технічного й методичного редагування;

5) забезпечує швидкий пошук необхідної користувачеві інформації через оптимально сформовані пошукові образи документів;

6) загальнодоступна для користувачів в Інтернет-мережі на порталі ДНПБ та в робочі дні тижня у локальній мережі в своєму онлайновому режимі;

7) забезпечена можливостями вдосконалення (модернізації) процесу аналітико-синтетичного опрацювання журналів і газет завдяки технологічним можливостям САБ ІРБІС-64, а отже і перспективами якісного покращення обслуговування користувачів.

У подальших наших планах – дослідити інформаційно-пошукові можливості бази даних «Періодика» електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського та форми бібліографічного обслуговування користувачів на основі її контенту.

Список використаних джерел

1. Провідні освітянські бібліотеки України в дзеркалі статистики : зб. аналіт. і стат. даних за 2013 р. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [уклад. : Л. О. Біла, А. В. Копилова, Н. Б. Соколовська ; наук. ред. : Л. М. Заліток, І. І. Хемчян]. – Київ : [б. в.], 2014. – 100 с.

2. *Давидова І. О.* Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві : автореф. дис. ... д-ра наук з соц. комунікацій : [спец.] 27.00.03 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліо-

графознавство» / Давидова Ірина Олександрівна ; Харків. держ. акад. культури. – Харків : [б. в.], 2008. – 51 с.

3. *Пашков О. М.* Автоматизація бібліотек: історико-бібліотекознавчий аспект (ІІ половина ХХ – початок ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : [спец.] 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Пашков Олексій Михайлович ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : [б. в.], 2005. – 20 с.

4. *Трачук Л. Ф.* Комп'ютеризація бібліографічної діяльності бібліотек в Україні (1991–2009 рр.): основні напрями розвитку бібліографування та бібліографічного обслуговування : автореф. дис. ... канд. іст. наук : [спец.] 27.00.03 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Трачук Людмила Федорівна ; Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського. – Київ : [б. в.], 2010. – 20 с.

5. *Лобузіна К. В.* Знаннєві ресурси у бібліотечно-інформаційній діяльності: організація, управління, доступ : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : [спец.] 27.00.03 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Лобузіна Катерина Вілентіївна ; Нац. б-ка України імені В. І. Вернадського. – Київ : [б. в.], 2013. – 36 с.

6. *Філіпова Л. Я.* Бібліографічні системи України в інформаційно-комп'ютерному середовищі: теорія, організація, технологія : автореф. дис. … д-ра пед. наук : [спец.] 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Л. Я. Філіпова ; Харків. держ. акад. культури. – Харків : [б. в.], 1999. – 34 с.

7. *Швецова-Водка Г. М.* Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. для студентів напряму 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія» / Г. М. Швецова-Водка ; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – 3-тє вид., випр. та допов. – Рівне, 2011. – 231 с.

8. *Бакан С.* Політематична база даних статей з періодичних видань Національної парламентської бібліотеки України / С. Бакан, Є. Одинець // Бібл. планета. – 2004. – № 2. – С. 12–14.

9. *Бодак О.* Електронний інформаційний ресурс «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського у дзеркалі газетної періодики» / Ольга Бодак, Артур Федорчук // Бібл. вісн. – 2011. – № 5. – С. 33–37.

10. *Бодак О.* Інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського як джерело формування іміджу держави / Ольга Бодак, Катерина Лобузіна // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2013. – Вип. 35. – С. 49–58.

11. *Федорчук А.* Створення інформаційних ресурсів на основі моніторингу змісту публікацій ЗМІ / Артур Федорчук, Катерина Лобузіна, Ніла Танатар // Бібл. вісн. – 2011. – № 2. – С. 21–25.

12. Положення про електронний каталог Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського : затв. вченою радою ДНПБ

України ім. В. О. Сухомлинського, протокол № 7 від 20 черв. 2011 р. // Організаційно-управлінські, нормативно-інструктивні і методичні документи для освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України (2011–2013 рр.) : [збірник] / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ, 2013. – С. 208–213.

13. Паспорт-характеристика бази даних «Періодика» електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського [Електронний ресурс] : затв. вченою радою ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, протокол № 6 від 25 черв. 2009 р. // Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України : [офіц. сайт]. – Текст. дані. – Київ, 2009. – Режим доступу : http://www.dnpb.gov.ua/electronic_resources/elec_res/?PHPSESSID=43fded0ce2503659ec3a1e71d933de6f (дата звернення: 28.04.2015). – Назва з екрана.

14. Система автоматизации библиотек ИРБИС-64: общее описание системы. – Москва : ГПНТБ России, 2004. – 411 с.

15. Заповнення полів у базі даних «Періодика» електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського : інструкція : затв. вченою радою ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, протокол № 10 від 17 листоп. 2011 р. // Організаційно-управлінські, нормативно-інструктивні і методичні документи для освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України (2011–2013 рр.) : [збірник] / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ, 2013. – С. 310–321.

16. Правила заповнення полів у базі даних «Періодика» електронного каталогу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (модуль «Каталогізатор» АБІС ІРБІС) : інструкція : затв. вченою радою ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, протокол № 11 від 26 листоп. 2010 р. // Організаційно-управлінські, нормативно-інструктивні і методичні документи для освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України (2011–2013 рр.) : [збірник] / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ, 2013. – С. 322–354.

17. Предметизація документів з питань освіти, педагогіки, психології : практ. посіб. / уклад. : І. Г. Лобановська, Н. Є. Зоріна ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, відділ наук. опрацювання й каталогізації документів // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця, 2014. – Вип. 4 : Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу. – С. 401–531.

18. Індексування документів ключовими словами : метод. рек. / [уклад. І. Г. Лобановська] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ : Нілан-ЛТД, 2011. – 55 с. – (Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек» ; вип. 9).

19. Анотування як процес аналітико-синтетичної переробки інформації : метод.

посіб. / авт.-уклад. В. І. Лутовинова ; МОН України, ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Харків, 2003. – 44 с.

20. *Самчук Л.* Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського як ініціатор корпоративної взаємодії освітянських бібліотек країни / Лариса Самчук // Бібл. форум України. – 2014. – № 2. – С. 13–15.

21. Обмін бібліографічними записами документів для створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу на засадах кооперування : інструкція / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, відділ наук.-техн. забезп. та впровадж. комп'ютер. технологій. – Київ, 2012. – 6 с.

22. Концепція створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського / [Рогова П. І., Артемов Ю. І., Вараксіна Н. В., Лобановська І. Г. ; наук. ред. : Рогова П. І.] ; НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013. – 20 с.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2016 р.

UDC 026:37:[014.3:004.65](477)

Yevheniia Demyda,
Scientific Associat, Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

E-catalogue «Periodicals» Database of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine: Experience of Formation and Prospects of Development

The article presents one of the areas of information and bibliographic activity of Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine – the formation of «Periodicals» e-database. This resource reveals the content of the contemporary periodicals library stock and serves as a guide in searching documents published on the pages of periodicals. Organizational bases, principles and process of database formation are studied. The author emphasizes a number of tasks concerning modernization of the resource, the solution of which can provide for potential of the database technological platform – IRBIS-64 Library Automation System (LAS). Carrying out tasks will make it possible to improve the quality and efficiency of the automatized analytical-synthetic processing of periodicals and the level of bibliographic service of readers considerably.

Keywords: Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine, periodicals, bibliographic database, e-catalogue, IRBIS64 LAS, modernization.

УДК 026:37:[014.3:004.65](477)

Евгения Демида,
науч. сотрудник ГНПБ Украины имени В. А. Сухомлинского

База данных «Периодика» электронного каталога Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского: опыт создания и перспективы развития

В статье рассмотрено одно из направлений информационно-библиографической деятельности Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского – формирование электронной базы данных «Периодика». Данный ресурс раскрывает содержание фонда современных периодических изданий библиотеки и служит лоцией в поиске документов, опубликованных на страницах газет и журналов. Исследованы организационные основы, принципы построения и процесс формирования базы данных. Определён ряд задач по модернизации ресурса, решение которых могут обеспечить возможности технологической платформы базы данных – система автоматизации библиотек (САБ) ИРБИС-64. Выполнение задач позволит значительно улучшить качество и эффективность автоматизированной аналитико-синтетической обработки периодических изданий и уровень библиографического обслуживания пользователей.

Ключевые слова: Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского, периодические издания, библиографическая база данных, электронный каталог, САБ ИРБИС-64, модернизация.